

Skrzetusz_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	obornicki	
Gmina	Ryczywół	
Miejscowość	Skrzetusz	

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	b.d.	Miejsce wykonania	Dom informatora
Czas trwania	00:53:18	Forma i wielkość	Plik audio: 5 MB
Przeprowadzający	P.B.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
RY_SK_001	M	b.d.	sołtys	
RY_SK_002	K	b.d.		

Informacje etnograficzne	
Tematyka	Pozyskane informacje (ew. cytaty)
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	RY_SK_001: Nie pamiętam, nie wiem od jakiego nazwiska, trudno mi powiedzieć.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	<p>RY_SK_001: Kowalska góra za wsią na Piotrowo, to tam kiedyś tam podobno jakiś punkt obserwacyjny, żołnierze na plecach w plecakach nieśli na tą górę do jakiś cesarzy. To w którymś tam wieku.</p> <p>RY_SK_002: Ten cmentarzyk, pochowani byli we wojne, choleryczny cmentarz.</p> <p>RY_SK_001: Później są „węgorki”, takie na pola w tym kierunku. To taka nazwa obrębu pól. Na Połajewo jak się jedzie jest jedna droga i ileś tam tych pól i to się nazywa „węgorki”. Ze Skrzetusza się idzie do Piotrowa, to przed torami, tu się wychodzi za lasem i ta droga, tu są węgorki. Za torami i przed torami to „korboska”, łąki, pola i takie są nazwy. „Gdzie jedziesz?” „No na węgorki albo do korboski” to każdy wie, że jedziesz tam na pole. Tu jak się jedzie to mówią „za szkołą”, bo tam szkoła stoi. Tam za bazą „koszary”. Każdy wie, w którym kierunku. Jak się wjeżdża do Skrzetusza to po prawej za zakrętem widać. Tu jest „wielki koniec” , „mały koniec”, „podwórze”, „kolonia”, „glinki” takie nazwy mamy. U nas tutaj jest „mały koniec”. I tam jest jeszcze „smutna” tam nie ma popisanych, że „smutna”, ludzie tak mówią.</p> <p>RY_SK_002: Kiedyś tam glina była i dlatego glinki.</p>
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Skrzetuszoki, każdy swoje przezwisko ma, ale ogólnie nie.

Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Połajewskie cioty, tak to nie.	
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe		
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	<p>RY_SK_001: Nie, nie straszy się, że nie można iść. Na Połajewo, połajewskie cioty były. Ludzie, że koło kogoś się przejedzie, to później takie są przesady. To niektórzy mają taki urok. Teraz nie ma nikogo.</p> <p>RY_SK_002: Nie nie ma tego. Nie ma historii.</p>	
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	RY_SK_002: Jak miałem takiego księdza wikarego to robił na andrzejki zabawę, lanie wosku, wróżby. W domu tak specjalnie nie.
2.	św. Marcina/11 listopada	RY_SK_002: Piecze się rogame, zwykle z makiem z powidłami.
3.	Adwent	RY_SK_002: Darcie pierza było kiedyś, w niektórych domach jeszcze jest. Jeszcze się drze. Kaczki mają to jeszcze drą na pierzyny. Kiedyś to od jednego do drugiego żeśmy chodzili, dużo było. Schodzą się jeszcze, kapustę czy powidła gotujemy to też we 4. W zeszłym roku w dużym kotle na dworze, mieliśmy dużo koszy śliwek, nie to, że jeden-dwa. To było takie smażenie wspólne. W tym roku nie było śliwek to nie było smażenia.
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	Brak informacji.
5.	Wigilia	RY_SK_002: Gwiazdor jest, obejdzie. Tych potraw trochę, u nas za dużo nie szykuje, bo nie je. Czy zupa rybna, barszcz z uszkami, pierogi z kapustą i grzybami to tam jeszcze robimy. Śledź ze śmietaną, ziemniaków się ugotuje, kapustę z grzybami. Karpie w galarecie stwierdziłam, że nie będę robiła, bo nie jedzą tego. Kiedyś wszystkiego było. Pieczenie pierników jest jeszcze. Makowiec przeważnie zwijany robię, lubię drożdżowy. Kiedyś gotowałam kompot z suszonych owoców, teraz to już nie. Sianko na wierzchu położę, dwie świece kupuje zawsze na wigilię od księdza. W niektórych domach idą i rozdają opłatek zwierzętom. Teraz to musiałyby być sporo opłatków, żeby im tam dać. Mamy krowy. Jak idę po kolędzie i wodę święconą na talerzu mam to idę i wyświęcę w oborze.

6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	RY_SK_002: Na drugie święto, Św. Szczepana nic się nie dzieje.
7.	Sylwester/Nowy Rok	RY_SK_001: Wyjdzie się na ulicę, sąsiedzi powychodzą też. RY_SK_002: Psoty trochę są, kto ma wystawiane furtki lekkie to tak. Teraz to inne trochę. Kiedyś wchodzili na słomiane dachy i do góry RY_SK_001: Różne rzeczy się wywijało. Domek [wychodek] się brało we czterech i wystawiało na przystanek.
8.	Trzech Króli	RY_SK_001: jeszcze chodzą na Trzech Króli. Nieraz kiedyś przyjechali grupa, to ten okres chodzili, poprzebierani byli ładnie. Bo tu od nas się nie przebiorą, chodzą, żeby chociaż żeby datek dać, parę groszy, czy czekoladę czy pomarańczę. Ubiór trochę mają, koronę, berło. Tylko przy drzwiach staną. Ciotka robi to, okadza się mirą, kadzidłem, ja nie. Na drzwiach się pisze, tak.
9.	Kolędnicy	Jak idę po kolędzie i wodę święconą na talerzu mam to idę i wyświęcę w oborze.
10.	MB Gromnicznej	RY_SK_002: Do kościoła i z gromnicą. Używa się na burzę gromnicy, ale mniej już, kiedyś częściej.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	RY_SK_002: Pączki swoje. Tutaj dużo pieką pączki, rogałe. Gdzie tam kupione
12.	Topienie Marzanny	RY_SK_002: W Ryczywole dzieciaki idą i tam to robią. Myśmy ze szkoły topili.
13.	Środa Popielcowa	RY_SK_002: Głowy popiołem ksiądz sypie w kościele, podkociołek – jakaś zabawa przed Popielcem. Woreczki z popiołem przyczepiali, nie wiem co to tak, że przyczepiali. Kiedyś czyścili popiołem garnki, mama już nie, ale mama mi opowiadała.
14.	Śródpoście	Brak informacji.
15.	Niedziela Palmowa	RY_SK_002: Palmy z drzewa, takie bukieciki. Poświęcić do kościoła, potem wstawię we wazonik i stoi rok. A może ta palma do Popielca, nie wiem z czego ten popiół ksiądz ma.
16.	Triduum Paschalne	Brak informacji.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	RY_SK_002: Murzyny to we Wielkanoc chodziły, z koszykiem baba. Parę lat wstecz, teraz już nie. Jak ja pamiętam za dzieciaka to chodzili, mieli sztucznego konia, murzyna przebrali, wymalowali i babę ze smoły. Mazurki są u nas

		pieczone, babki gotowane. Kiedyś po domach święcił ksiądz, teraz już nie. Teraz w kaplicy. Każdy uszykuje święconkę, a niektórzy uszykują jeszcze całą babę wszystko uszykowane. Baranki z masła , kupiłam niedawno foremki drewniane. Rezurekcja – w Ryczywole nie robi nam, tylko na pasterkę przyjeżdża robić w kaplicy. Parzona szynka własnoręcznie robiona, chrzan, kielbasa biała, jajka nasze, chlebek swój, babka gotowana, pieczonej nie robię.
18.	Poniedziałek Wielkanocny	RY_SK_002: Tera nie chodzą, ksiądz kropidłem nas wyświęci w kościele porządnie. Kiedyś dzieciaki tak się lali wodą, że tylko ubrania przebierali na sznurkach wywieszali, z 10 lat temu. Tera mniej już tak. Było ciepło na Wielkanoc
19.	Zielone Świątki	RY_SK_002: Kiedyś brzożą zawsze, stroili domy, teraz już mniej
20.	Boże Ciało	RY_SK_002: U nas nie stroimy, ale w kościele w Ryczywole się odbywa.
21.	św. Jana	RY_SK_002: Nie, u nas nie. Do Lubasza jak na wianki, tak nie. Kiedyś tak było, że po Janie się kapać.
22.	MB Zielnej	RY_SK_002: Na Zielną na 15stego sierpnia niesie się w bukietach także zboże i poświęcone kruszy się do worów z ziarnem do siewu.
23.	MB Siewnej	Brak informacji.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Brak informacji.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	RY_SK_002: Chrzest, roczki, imieniny wyprawiamy. Kiedyś mama mówiła nie wychodź na dwór, nawet pieluch nie wywieszała na dworze, jakoś takie było tutaj tak. Czerwone kokardki tak. Mam wnuka, taki ładny czarne, kręcone włosy i sąsiadka mówi „przywieś kokardkę”. Widzę na niebiesko poubierane i z granatem i to, pytają się czy to dziewczyna czy chłopak – ciotowanie. Tam zawsze medalik czy kokardkę to ma przy wózku. Tu się nie kładło pod stół.
2.	Ślub i wesele	RY_SK_002: Polter, dalej funkcjonuje. Teraz tydzień przed weselem. I słodkie i do przygryzki i wypić dadzą i tłuczenie.

		Jeszcze jakiś komputerów, monitorów nazwożą, czy tam jakieś talerze. Takie wózki niektórzy przyprowadzą. Tak jeszcze rozwieszają sznurki, w Ryczywole jest, u nas jak wesele to jeszcze dzieciak lata z tymi sznurkami, żeby parę groszy jeszcze. Kiedyś wyjeżdżali stąd na Rogoźno to chyba 6 stało sznurków, co kawałek sznurek. Przejechać nie szło, ciągle zatrzymują i musisz trochę rzucić.
3.	Śmierć i pogrzeb	RY_SK_002: Teraz jest ekipa w Ryczywole, do kostnicy ciało zabiera, idziemy na różaniec do kaplicy. Kaplica koło 30 lat jest. Tak to po domach chodzili na różaniec. Kiedyś, jak ciało w domu leżało, kładli na piasku dwa dni, dopiero na ostatni dzień kładli do trumny. Okno zasłonięte tam gdzie zmarły leżał, cicho w domu. I różaniec.
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
	Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa	RY_SK_002: U nas nie ma.
	Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy	RY_SK_002: Wszystko, bigos z kapusty, nie wiem co. Czernina też, z gruszkami, suszę. Suszę owoce, grzyby.
III. Tradycje rękodzielnicze		
	Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych	RY_SK_002: Haftować to ta Renia, ja też kiedyś haftowałam. Mama kiedyś wyszywała serwetki, ale jeszcze to jest. Nawet teraz młodzi to widzę. Córka krewnych dwadzieścia parę lat, jak ładnie szydełkuje, czapeczki dla dzieci, bombki, aniołki. Bransoletki z koralikami, kolczyki. Bombki usztywnione w takim cukrze, gotuje się mączkę ziemniaczaną, cukier i jest mocno sztywne. Ona piękne robi.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	RY_SK_002: Kaplica jest. Krzyże są dwa. Jeden przy wjeździe, drugi jak na Połajewo. Kapliczka, Matka Boska tutaj stoi.
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.

3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji.
4.	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	RY_SK_002: Do Lubasza, z naszych okolic też do Częstochowy szli, do Poznania. Było już tak kilkanaście lat, jak przyszedł młody ksiądz wikary i zaczął te pielgrzymki organizować.
6.	Lokalne odpusty	Nie ma tutaj.
V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie		
1.	Dożynki	RY_SK_002: Dożynki co roku, ale w tym roku właściwie nie było dożynek, bo mieliśmy w lipcu jedną zabawę dla wioski, bo tutaj mało kto przyjeżdża.
2.	Dni gminy/wsi	RY_SK_002: Dni Ryczywołu w gminie robią, Dni Pyry.
3.	Lokalne festyny	Brak informacji.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	RY_SK_002: Koło Gospodyń jest jeszcze i robi na dzień kobiet, pani Bąkowa jest przewodniczącą koła. Kółko Rolnicze jeszcze trochę działa. Dzień kobiet, dzień dziecka mamy co roku. Na zabawie dosyć dużo młodzieży tutaj jest. Jak ich poprosi to pomogą, trawę wyciąć czy coś. U nas to są rolnicy, każde sołectwo jest inne. Kobiety zabawy organizują, bo nie mają innych obowiązków.